ชื่อเรื่อง **ความหลากชนิดและพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของพืชสมุนไพร ในป่าโคกหินลาด จังหวัดมหาสารคาม**

Medicinal plants Diversity and Ethnobotany in khokhinlad forest of Mahasarakam Province.

ผู้วิจัย **วุฒิศักดิ์ บุญแน่น, องอาจ ญาตินิยม, อุทุมพร มุขขุนทด**

หน่วยงาน **โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)**

ปีที่พิมพ์ **2564**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหลากชนิดของพืชสมุนไพรในป่าชุมชนโคกหินลาด เพื่อศึกษาพฤกษศาสตร์พื้นบ้านในการใช้ประโยชน์ ในด้านต่างๆ ของพืชสมุนไพรในป่าชุมชนโคกหินลาด จากการ สำรวจความหลากชนิดของพรรณไม้สมุนไพรในป่าชุมชนโคกหินลาด ตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ขนาดแปลง 20 X 50 เมตร รวม จำนวน 4 แปลง โดยการกำหนดขนาดแปลงตัวอย่างต่ำสุด (Justification) จุดสำคัญคือ ต้องการให้พื้นที่เป็นตัวแทนของสังคมได้ดีที่สุด วางแปลงตามข้อเสนอแนะของหมอยาพื้นบ้านและผู้เชี่ยวชาญให้ครอบคลุมพื้นที่ เพื่อสำรวจชนิดของพรรณไม้สมุนไพร ที่เป็นไม้ต้นและไม้หนุ่ม ที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางของลำต้นที่ความสูงระดับอก (1.30 เมตร) มากกว่าหรือเท่ากับ 10 เซนติเมตร และไม้พื้นล่าง นำมาข้อมูลชนิดของพรรณไม้สมุนไพร ทั้ง 4 แปลงมารวบรวมและวิเคราะห์โดยการ คำนวณหาค่า ค่าดัชนีความหลากชนิด (Species diversity index : H) ค่าความหลากชนิด (Diversity : D) และค่าการกระจาย (Evenness : J) โดยใช้วิธีของ Shannon Wiener Index พบว่า ค่าดัชนีความหลากชนิด (H) มีค่าเท่ากับ 3.312066269 ค่าความหลากหลาย (D) มีค่าเท่ากับ 27.44176899 ค่าการกระจายตัวของพืช (J) มีค่าเท่ากับ 0.73072114 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ค่าดัชนีความหลากชนิด (H) มีค่าในระดับน้อย คือ มีชนิดพืชที่เป็นพืชสมุนไพรในป่ามีจำนวนชนิดค่อนข้างน้อย ค่าการกระจายตัวของพืช (J) อยู่ในระดับปานกลาง จากการเก็บรวมรวมข้อมูลและสัมภาษณ์ หมอยาพื้นบ้านและปราชญ์ชาวบ้าน ในการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรในป่าชุมชนโคกหินลาด จังหวัดมหาสารคาม พบว่า พืชสมุนไพร ทั้ง 93 ชนิดมีการใช้ประโยชน์ด้านสมันไพร ในรูปแบบต่างๆ โดยเป็นสมุนไพรเข้าตำรับยาต้มดื่ม หรือ ยาสำหรับดอกเหล้า จำนวน 60 ชนิด พืชสมุนไพรที่รับประทานสดหรือนำไปใช้ประกอบอาหาร 18 ชนิด พืชสมุนไพรที่ เป็นยาฝนกับน้ำ หรือคั้นน้ำดื่ม มี 4 ชนิด และการใช้ประโยชน์ด้วยวิธีอื่นๆ เช่น แช่น้ำอาบ คั้นน้ำทาผิว หรือใส่บาดแผล จำนวน 11 ชนิด

คำสำคัญ : ความหลากชนิดของพืชสมุนไพร, พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน, ป่าชุมชนโคกหินลาด

Title **Medicinal plants Diversity and Ethnobotany in khokhinlad forest of Mahasarakam Province.**

Author **Dr. Wutthisak Bunnaen, Mr.Ongart Yatniyom, Miss. Utoomporn Mookkhuntod**

Year **2020**

ABSTRACT

This research aimed to study the diversity of medicinal plants in Khok Hin Lad community forest. To study Ethnobotanicals for the use of various aspects of medicinal plants in Khok Hin Lad community forest from a survey of the diversity of medicinal plants in Khok Hin Lat community forest in Wang Naeng Sub-district, Muang District, Maha Sarakham Province used 4 plots sampling size 20 x 50 meters by specifying the minimum sample plot size. (Justification) and important point is to want the area to be the best representative of society to cover the area on recommendations of local healers and experts. The explore types of plants and herbs with a trunk Diameter Breast height (1.30 m) greater than or equal to 10 cm. The four plots of medicinal plants were collected and analyzed by calculating the Species diversity index (H), Diversity (D), and Evenness (J) Using the Shannon Wiener Index method, it was found that the diversity index (H) was 3.312066269, the diversity (D) was 27.44176899, the plant dispersion (J) was equal to 0.73072114, which showed that The diversity index (H) was at a low level it's indicate to small species number of medicinal plants in the wild. The plant dispersion (J) was moderate. From data collection and interviews local healers and local philosophers In utilizing medicinal plants in Khok Hin Lad community forest Maha Sarakham province found that all 9 3 species of medicinal plants various were used has 6 0 species is a decoction of medicinal herbs or a drug for fermenting alcohol, 18 species medicinal plants that are eaten fresh or used for cooking, 4 species that as polish with water and other uses such as bathing, showering, skin juicing, or wound dressing 11 species.

Keyword : Medicinal plants Diversity, Ethnobotany, khokhinlad Community forest